

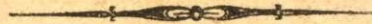
ΑΝΑΤΟΛΗ.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

Α. Σ. ΔΙΒΑΘΗΝΟΠΟΥΛΟΥ.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ:

ΤΥΠΟΙΣ ΒΕΝΟΦΩΝΤΟΣ Ν. ΣΑΛΤΗ

1879.

ΤΩ

ΑΞΙΟΤΙΜΩ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΤΩ ΦΙΛΩ

ΙΩΑΝΝΗ Γ. ΠΕΣΤΕΜΑΛΖΟΓΛΟΥ

ΦΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ

ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ

ΤΟΝ ΔΕ ΤΟΝ Α' ΤΟΜΟΝ

ΤΗΣ

« ΑΝΑΤΟΛΗΣ »

ΑΦΙΕΡΟΙ

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΟΥ Γ. ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ

ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΝΑΤΟΛΗΣ.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΘΕΙΣ

Τῆ 6/18 Δεκεμβρίου π. ε.

ΕΝ Τῷ ΕΛΛΗΝΙΚῷ ΣΥΛΛΟΓῷ ΣΕΡΑΨΕΩΣ

ΥΠΟ
ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΣΤΕΜΑΛΖΟΓΛΟΥ. (α)

Ποικίλα αἰσθήματα, Σεβαστῆ Ὀμή-
γυρις ἀνακυκλῶνται σήμερον ἐν ἐμοί,
τεὺς δὲ παλμοὺς τῆς καρδίας μου αἰτ-
θάνομαι σφοδρότερος ἐκ τῆς συγκινή-
σεως καὶ δικαίως, διότι βλέπω τὸ σε-
μνὸν τοῦτο καθίδρυμα ὅτι μέραι ἀξια-
νόμενον καὶ κραταιούμενον. Ἀνερχόμε-
νος δὲ τὸ βῆμα τοῦτο Κύριοι, θά προ-
παθήσω νὰ ἐξηγήσω ὑμῖν, νὰ ἐξωτερι-
κεύσω δὸς εἰπεῖν τὰ αἰσθήματά μου, τὰς

(α) Τὸν λόγον τοῦτον, ζωηρῶς χειροκρο-
τηθέντα ὑπὸ τοῦ ἀκροατηρίου, εὐχαρίστως
δημοσιεύομεν ἐν τῇ «Ἀνατολῇ», καὶ, ἵνα μὴ
διακοπῇ διὰ συνεχειῶν ἢ ἀνάγνωσις του, κα-
ταχωρίζομεν αὐτὸν ἐλόκληρον ἀξάνωντες κα-
τὰ τὸ ἤμισυ τῆν ὕλην τοῦ φυλλιδίου τοῦ-
του.

Σμ. Ἄν.

ἰδίας μου, τὰς συγκινήσεις μου, χωρὶς
ἐννοεῖται, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν κἂν νὰ συλ-
λάω τὴν ἰδέαν ὅτι δύναμαι νὰ διδάξω.

Τὸ θέμα, Κύριοι, ὅπερ τολμῶ ν' ἀνα-
πτύξω εἶναι βεβαίως ὑπέρτερον τῶν ἀ-
σθενῶν μου δυνάμεων καὶ τῶν λίαν πε-
ριωρισμένων γνώσεών μου, ἐπόμενος ὁ-
μως τῷ ρητῷ ἀκρεῖστον ἐστὶ τὸ κατὰ
δύναμιν εἰσενεγκεῖν ἢ τὸ πᾶν ἐλλεῖπειν,
ἔχων δὲ καὶ τὴν ἀκράδαντον πεποιθή-
σιν ὅτι ἐν πάτει περιπτώσει θέλετε μὲ
δικάζει ἐπιεικῶς, προβαίνω θαρραλέως
εἰς τὸν σκοπὸν μου.

Πασιγνώστον εἶναι, κύριοι, ὅτι ὁ ἄν-
θρωπος ἐκκληρονόμησε παρὰ τῆς φύσεως
τὸν πόλον τοῦ μανθάνειν, τοῦ ἀνακαλύ-
πτειν, τοῦ εἰδέναι. Διότι ὁ ἀληθὴς ἄν-
θρωπος δὲν ἀποτελεῖται ἐκ σώματος μό-
νον, ἐξ ὕλης, ἀλλὰ καὶ ἐκ πνεύμα-
τος. Καθὼς δὲ ἔχει ἀνάγκην τροφῆς
καὶ ἀέρος τὸ σῶμα, ὅπως συντηρῆται,
οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ, τὸ πνεῦμα, ἔχει ἀ-
νάγκην ἄλλης τροφῆς, τροφῆς πνευμα-
τικῆς, ὅπως ὑπάρξῃ καὶ ζήσῃ. Ἄλλως,
κύριοι, ἂν ὁ ἄνθρωπος ὤφειλε νὰ τρώγῃ,

νά πίνη, νά ἐργάζεται, νά κοιμάται μό-
νον, κατὰ τί θά διέφερε τῶν λοιπῶν
ζώων;

Εἶναι δὲ ἀναμφίλεκτον ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ
ἄνθρωπος μορφοῦται, ἀναπτύσσεται καὶ
διαπλάσσεται, ἐπὶ τοσοῦτον σφοδρότερον
συναισθάνεται τὰς πνευματικὰς του ἀ-
νάγκας. Ὁ ἀμαθής, ἀγνοῶν τί ἀγνοεῖ,
νομίζει ἑαυτὸν τὰ πάντα εἰδότα, ἀλλ' ὁ
πολυμαθής, ὁ σοφός, ἀνακαλύπτει διὰ
τῶν γνώσεών του τὸ « ἐν οἷδα ὅτι οὐδὲν
οἶδα ».

Ὁ καὶ μικρὰν τοῦ ἑαυτοῦ του ἔχων
συναίσθησιν, δέον νά ὁμολογήσῃ ὅτι
εὐρίσκεται μεταξὺ δύο φύσεων, τῆς ζω-
ώδους ἢ ὑλικῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς πνευ-
ματικῆς ἀφ' ἑτέρου. Ὁ παραδίδων ἑαυ-
τὸν εἰς τὴν διακονίαν μόνον τοῦ σώμα-
τος, μιμεῖται τὰ ζῶα, ὁ δὲ παραδίδων
πάλιν ἑαυτὸν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς μόνην
τὴν διακονίαν τοῦ πνεύματος, μιμεῖται
τὸν Θεόν. Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι οὔ-
τε Θεός, οὔτε κτῆνος. Λατρεύων τὸ σῶ-
μά του συγχρόνως καὶ τὸ πνεῦμά του,
βαδίζει πρὸς τὸν προορισμὸν του. Ἐρ-
γασία λοιπὸν καὶ πλουτισμὸς χάριν τοῦ
σώματος, ἀνάγνωσις, μόρφωσις διανοη-
τικῆ, φιλομάθεια καὶ φιλομουσία χάριν
τοῦ πνεύματος. Ἰδοὺ ὁ ἀληθὴς τοῦ ἀν-
θρώπου προορισμός.

Καὶ μή τις ἀντεῖπει ὅτι ὁ ἄνθρωπος
δύναται νά ζῆσῃ καὶ ἄνευ τῆς καλλιερ-
γείας τοῦ πνεύματος, διότι τοῦτο εἶναι
ἀπάτη οἰκτρά.

Εἰς διάττων ἀστὴρ παρερχόμενος ἀ-
ναμιμνήσκει ὑμῖν πολλάκις τὴν ἀμάθειάν
μας καὶ τοῦτο καὶ ἄκοντας μᾶς θλίβει.

Μία τῆς σελήνης ἐκλείψις ἀφυπνίζει ἡ-
μᾶς τοῦ ληθάργου μας καὶ ἄκοντες ἐρω-
τῶμεν τὸν παρακαθήμενον ὅπως ἐξηγή-
σει ὑμῖν τὸ φαινόμενον.

Ἡ τῆς ἀμαθείας ἡμῶν συναίσθησις
πολλάκις ποτίζει ἡμᾶς πικρίας, ἀλλ' ἡ-
μεῖς τὴν κακὴν ἀπαξ πορευθέντες ὁδὸν,
διστάζομεν νά ὀπισθοχωρήσωμεν, θεω-
ροῦντες ἴτως αὐτὸ ἀνανδρίαν, ἐνῶ πράγ-
ματι ἀνανδρία εἶναι ἡ ἀτολμία μας τοῦ
νά ἐπανακάμψωμεν εἰς τὴν εὐθείαν.

Διατί λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη
κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ πλά-
στου του; Διὰ νά διάγῃ βίον κτηνώδη,
καὶ τὴν μὲν ἡμέραν νά ἐργάζεται ὡς ὁ
ὄνος καὶ νά τρώγῃ, τὴν δὲ νύκτα νά κοι-
μάται ὡς ὁ χοῖρος; Ἄλλὰ τότε τὰ φυ-
τὰ εἶναι εὐγενέστερα τοῦ τοιοῦτου ἀν-
θρώπου, τὰ δὲ θηρία καὶ τὰ κτῆνη λίαν
ἀνώτερα αὐτοῦ. Διότι ἐκεῖνα στερούμε-
να λογικοῦ, δὲν δύναται τὰ ἀτυχεῖ νά
δίδωσι τὴν ζωὴν αὐτῶν κατάστασιν.

Ἐργασία καὶ πλουτισμὸς χάριν τοῦ
σώματος. Ἀνάγνωσις, μόρφωσις διανοη-
τικῆ, φιλομάθεια καὶ φιλομουσία χάριν
τοῦ πνεύματος, ἀπεδείξαμεν, Κύριοι, ὅτι
εἶναι ὁ τοῦ ἀθρώπου ἀληθὴς προορι-
σμός. Ὁφείλει ὅθεν ὁ ἄνθρωπος νά ζῆ
ἁρμονικῶς μεταξὺ τῶν συναποτελουσῶν
αὐτὸν δύο φύσεων, τῆς ὑλικῆς λέγω καὶ
πνευματικῆς, χωρὶς οὔτε σχολαστικὸς,
οὔτε ὀλως διόλου ὑλικὸς καὶ ζωώδης
ν' ἀποβῆ, κυριεύομενος καὶ χειραγωγού-
μενος ὑπὸ τῶν παθῶν του.

Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ὀφείλει ν'
ἀναπτύσσεται καὶ σωματικῶς καὶ ψυχι-
κῶς· δηλ. νά τρέφεται καὶ ἀπὸ τῆς ὑ-

λης καὶ ἀπὸ τοῦ λόγου.

Καὶ τὴν μὲν ὑλικὴν διατροφήν ἀνάγκη
ἀπαραίτητος ἀναγκαζει ἡμᾶς νά
προσποριζόμεθα μὲ πόνους καὶ ἰδρωτά.
Τὴν δὲ πνευματικὴν λογικὴ ἀπαίτησις
καὶ ἠθικὴ ὑποχρέωσις παρακινεῖ τὸν ἀν-
θρώπον νά ζητῆ.

Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ σημεῖον τῆς διακρί-
σεως τοῦ λογικοῦ καὶ ἐλευθέρου ἀνθρώ-
που, τοῦ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ
Θεοῦ πλασθέντος, τοῦ βασιλέως τῶν ἐπι-
γῆς ὄντων, ἀπὸ τῶν κτηνωδῶς καὶ κα-
τὰ φυσικὴν μόνον ἀνάγκην κινουμένων
ζώων.

Δυστυχῶς ὁμως, Κύριοι, εἶναι παρα-
τηρημένον ὅτι ἐν Αἰγύπτῳ σχεδὸν πάν-
τες χαρακτηρίζουσιν ὡς κοινωνικῶς ζῆν
τὴν σπατάλην τοῦ πολυτίμου ἡμῶν
χρόνου πρὸς ἐκπλήρωσιν μόνον τῶν δια-
φόρων ἀναγκῶν, τὰς ὁποίας ἡ διατήρη-
σις τοῦ σώματος ἡμῶν ἀπαιτεῖ τὰς δια-
σκεδάσεις, τὰς κρεπάλας, τὰς εἰφυλο-
γίας καὶ τέλος πάν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ὑλικὴν
τοῦ σώματος ἡμῶν τροφήν. — Ἄν δὲ
κατὰ σύμπτωσιν καὶ τις ἐξ ἡμῶν εὐγε-
νεστέρων βεβαίως αἰσθημάτων, θλιβόμε-
νος καὶ ἐσωτερικῶς ταραττόμενος θελή-
σῃ νά εὐχαριστήσῃ τὴν ἑαυτοῦ συνεί-
δησιν, τροφοδοτῶν ὀλίγον τὴν ἑτέραν
αὐτοῦ φύσιν, τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματι-
κὴν, τὴν πάσχουσαν, στερουμένην, ἀδι-
κουμένην, περιφρονουμένην καὶ αἰχμαλω-
τιζομένην ἀκόμη ὑπὸ τῶν βαρέων ἀλύ-
σεων τῶν σαρκικῶν ἡμῶν παθῶν, τοῦτον
οἱ ἄλλοι σκώπτοντες χαρακτηρίζουσιν
ὡς σχολαστικὸν καὶ βλάκα, καὶ ἐμπαίζου-
σιν αὐτὸν, διότι τὸν εἶδον εἰσερχόμενον

εἰς ἐκπαιδευτικὸν τι κατάστημα ἢ καὶ ἀ-
κόμη εἰς αὐτὸν τὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ.

Εἰσὶν οἰκτιρμοῦ ἄξιοι οἱ τοιοῦτοι.

Ὁφείλω κατὰ συνέπειαν νά παρατηρή-
σω ὅτι ὁ πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν φιλο-
μουσίαν ζῆλος δὲν ὑπάρχει δυστυχῶς ἐν
Αἰγύπτῳ. Οἱ ἐνταῦθα παροικούντες Ἕλ-
ληνες, ὑπὸ βασκάνου ὠλοούμενοι φαίνε-
ται δαίμονος, κατ' οὐδὲν λογιζονται τὰς
μούσας καὶ τὰ γράμματα, περ φρονοῦσι
δηλονότι καὶ ἐν ὑστέρῃ τίθενται μοῖρα
τὴν ψυχὴν αὐτῶν, τὸ πνεῦμα των, λα-
τρεύοντες μόνον τὸ σῶμα, τὴν ὕλην.

Ἐργάζονται πρὸς πορισμὸν τοῦ ἄρτου
πρὸς πλουτισμὸν τοῦ βαλαντίου των.
Ἄλλὰ μετὰ τοὺς κόπους καὶ μόχθους
τῆς ἡμέρας ὀλίγοι εἰσὶν οἱ καταγινομέ-
νοι εἰς ἐπαύξησιν τῶν γνώσεών των, εἰς
ἀνάγνωσιν βιβλίων καὶ συγγραμμάτων,
ἐνὶ λόγῳ εἰς πορισμὸν τροφῆς τοῦ ἑαυ-
τῶν πνεύματος.

Εἶναι τοῦτο λυπηρὸν καὶ εὐχομαι νά
ἐκλείψῃ πρὸς τιμὴν ἡμῶν τῶν Ἑλλή-
νων, πρὸς τιμὴν τοῦ ἀθρώπου αὐτοῦ.

Ἐν τῶν σπουδαιωτέρων μέσων δι' ὧν
ὁ ἄνθρωπος πορίζεται τὴν πνευματικὴν
θὸς εἰπεῖν τροφήν, εἶναι βεβαίως καὶ οἱ
Σύλλογοι.

Οἱ Σύλλογοι, Κύριοι, εἶναι διὰ τὸ πνεῦ-
μα ὅ,τι εἶναι τὸ χρηματιστήριον διὰ τὴν
ὕλην. Καθὼς ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ συν-
ωθούμεθα πρὸς ἐργασίαν καὶ ὑλικὸν πλου-
τισμὸν, οὕτω καὶ εἰς τοὺς Σύλλογους
συνωθοῦνται καὶ συνοστίζονται οἱ ἀν-
θρωποι πρὸς ἐργασίαν καὶ πλουτισμὸν
πνευματικόν. Διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι
παντιχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἰ-

δρύνονται καθ' ἐκάστην Σύλλογοι καὶ ἀναγωνστήρια καὶ ἄλλα ὁμοειδή καταστήματα, εἰς ἃ οἱ ἄνθρωποι καταναλίσκουσι τὰς ὥρας τῆς ἀργίας των τὰς διαδεχομένους τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας, καὶ ἐκεῖ ἀνευ βλάβης τῆς υγείας καὶ τοῦ βαλαντίου των, πορίζονται ὠφέλιαν πνευματικὴν ποικίλην.

Καὶ δὲν ἀφορῶσιν οἱ Σύλλογοι εἰς μόνην τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν, οὐδ' ὁ προορισμὸς των λήγει ἐκεῖ. Οἱ Σύλλογοι εἶναι σύστημα Συνεταιρισμοῦ. Ὁ Συνεταιρισμὸς, ὅστις πρῶτον ἐγεννήθη καὶ ἠξίωσεν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐποίησε θαύματα. Διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ κατορθοῦται ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος ὡς ἄτομον, καὶ Κροῖτσος ἂν ὑποτεθῆ ὦν, ἀδύνατον εἶναι νὰ κατορθώσῃ. Τίς φέρ' εἰπεῖν, ἠδύνατο νὰ τάμη τὸν Ἰσθμὸν τοῦ Σουέζ; τὸ ἔργον ἦτο ὑπέρτερον τῶν δυνάμεων τοῦ ἀτόμου. Ἡ ὑφήλιος πᾶσα συνδέεται διὰ σιδηροδρόμων. Ἀρτηρίαί σιδηραὶ διακλαδῶνται πανταχοῦ σχεδὸν τῆς γῆς. Τίς τῶν ζαπλοῦτων θά ἠδύνατο νὰ κατασκευάσῃ σιδηροδρόμους; Ἀλλ' ὁ συνεταιρισμὸς ἐμείωσε διὰ τῆς ἰσχύος του τὰς ἀποστάσεις καὶ ἐπραξεν ἐν τῇ ξηρᾷ, ὅ,τι ὁ ἄτμος δὲν ἠδυνήθη διὰ τῆς φυτικῆς ἑαυτοῦ ἰσχύος νὰ πράξῃ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

Ὁ συνεταιρισμὸς κατώρθωσεν οὕτω θαυμάσια.

Οἱ Σύλλογοι, ὡς ἑταιρίαι, ἔχουσι καὶ αὐτοὶ ἰσχὺν καὶ δυνάμιν· δύνανται νὰ ἐπιληφθῶσιν ἐργωνπαντείων καὶ νὰ φέρωσιν αὐτὰ εἰς αἴσιον πέρας. Παραδείγματα ἠδυνάμην νὰ φέρω ὑμῖν πλείστα ὅσα, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν πρόκειται νὰ ἐκφωνήσω

ἀποκλειστικῶς τὴν ἱστορίαν τῶν ἑταιριῶν καὶ Συλλόγων, ἀρκούμαι εἰς εὐάριθιά τινα.

Ὁ ἐν Ἀθήναις Σύλλογος «Παρνασσός» ἐσυστήθη κατ' ἀρχὰς ὑπὸ παιδαριῶν. Μετ' οὐ πολὺ εἰσῆλθον εἰς αὐτὸν νέοι ἀνωτέρας ἡλικίας. Βαλμηθὸν δὲ ὁ Σύλλογος ἐκεῖνος κατέστη εἰς τῶν μᾶλλον σπουδαίων, ἐπωφελῶν καὶ ἀγαθοεργῶν Συλλόγων. Κατώρθωσε δὲ ν' ἀνεγείρῃ ἴδιον οἰκοδόμημα, νὰ διδάξῃ, νὰ περιλάψῃ ν' ἀναθρέψῃ, νὰ ἐνδύτῃ τοὺς ἀπόρους παιδας, εἴτινες προορισμὸν εἶχον ἢ νὰ γείνωσι κακοὶ ἄνθρωποι, ἔχθροὶ τῆς κοινωνίας, ἢ ν' ἀποθάνωσιν ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἐὰν ἦσαν τίμιοι. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ «Παρνασσού» εἶναι κατ' ἐμὲ ἀνώτερον τῆς ἀνεγέρσεως ἀκαδημίας ἢ ἡ ἀκαδημαϊκοὶ οὐδέποτε θά εἰσέλθωσι διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι δὲν ὑπάρχουσι.

Ἡ ἐν τῇ πόλει μας «Κυπριακὴ Ἀδελφότης», Σύλλογος καὶ αὐτὴ ἡ ἑταιρία, γινώσκωμεν πάντες ἀνεξαιρέτως ὅτι ἤρξατο κατ' ἀρχὰς διὰ μικρῶν μέσων καὶ ὀλίγων συνδραμόντων μελῶν. Σήμερον, χάρις τῇ φιλοτιμίᾳ τῶν ἀδελφῶν Κυπρίων, ἡ ἀδελφότης αὕτη οὐ μόνον ἔχει κεφάλαια λόγου ἄξια, ἀλλὰ καὶ περιελάψῃ καὶ περιθάλλει πολλοὺς δυστυχεῖς καὶ ἀπόρους, οἵτινες ἄλλως τε θά περιήρχοντο εἰς ἀπόγνωσιν ἂν μὴ ὑπῆρχεν ἡ φιλόανθρωπος αὕτη ἑταιρία, ἧς ἐπὶ τέλους διανοεῖται νὰ συστήσῃ ἀναλώμασι τῆς σχολῆς ὅπου τῆς Κύπρου δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦτα, νὰ διχῶσθαι δηλαδὴ τὰ γράμματα εἰς τὴν νῆτον ἐν ἧ

πλαθὸν τὸ φῶς τὰ μέλη αὐτῆς.

Ἀλλὰ τί φέρω παραδείγματα ὡς τ' ἀνωτέρω; δυνάμεθα νὰ φέρωμεν ἐν καὶ μόνον, ὅπερ ἐστὶ τὸ θαυμαστότερον πάντων καὶ τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ μὴ θίξῃ τὰς χορδὰς τῆς καρδίας παντός Ἑλληνοσ. Ἡ φιλικὴ ἑταιρία, κύριοι, τί ἦτο; εἶδος Συλλόγου. Καὶ ὅμως αὕτη κατώρθωσε διὰ τοῦ πατριωτισμοῦ, τῆς δραστηριότητος, τῆς ἐνεργείας, τῆς αὐταπαρνή εως, οὐδὲν ἤττον ἢ ν' ἀπελευθερώσῃ μίαν Πατρίδα, οὐδὲν ἤττον ἢ νὰ συστήσῃ ἐν Βασιλείῳ! Τοιαύτη ἐστὶν ἡ δυνάμις τοῦ συνεταιρισμοῦ, καὶ τοιαῦτα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἀποτελέσματα.

Τὸ ἡμέτερον Σεράπειον ἰδρύθη ἀξιότιμοι κύριοι μικρὸν κατ' ἀρχὰς ἀλλὰ πάροχον ἐλπίδων πολλῶν ὡς πρὸς τὸ μέλλον, δίκην πνευματικοῦ φρέατος, ἐν ᾧ νὰ δυνάμεθα πάντες ν' ἀντλῶμεν τροφήν τινα πνευματικὴν. Ἐν αὐτῷ εὐρίσκομεν ἐφηρίδας, περιοδικὰ, βιβλία παντοῖα, ἐν αὐτῷ διαιτῶμενοι, δυνάμεθα νὰ συνδιαλεγώμεθα περὶ παντός φιλολογικοῦ, πολιτικοῦ, ἢ ἄλλου ἀντικειμένου, νὰ συζητῶμεν, νὰ εὐρίσκομεν τὴν ἀλήθειαν διὰ τῆς συζητήσεως καὶ συντόμως εἰπεῖν νὰ ζῶμεν ἐν πνευματικῷ κύκλῳ, ὅποταν ἐξερχόμεθα τοῦ ἄλλου κύκλου, τοῦ ὕλικου: Προσετέθη μάλιστα ἀπὸ τοῦδε καὶ ψυχαγωγικὸν τμήμα, ὅπως οὕτω συγκερασθῶσι διὰ τῆς ψυχαγωγίας αἱ σοβαραὶ μελέται καὶ ἡ συζητήσις.

Τὸ Σεράπειον ἔχει καὶ αὐτὸ τὸν προορισμὸν του. Δύναται καὶ αὐτὸ νὰ πράξῃ θαυμάσια. Δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς πολλὰ, ἐὰν ἡμεῖς οἱ ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλλη-

νες ἐνθέρμως ὑποστηρίξωμεν αὐτὸ καὶ ἐργασθῶμεν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἀλλὰ μὴ καὶ ἐν τῷ παρελθόντι μὲ ὄλην τὴν ἀκηδεῖαν ἡμῶν, δὲν ἐπραξεν ὅ,τι ἠδυνήθη νὰ πράξῃ ἐν μέσῳ τῶν δυσχερῶν περιστάσεων; Ἰπομνήτκω ὑμῖν τὰ βοηθήματα, ἅπερ διεβίβασεν εἰς τὴν κοινὴν μητέρα κατὰ τὰς ἐποχὰς ἐθνικοῦ σάλου καὶ μελλουστῶν ἐλπίδων ὑποφωσκουσῶν. Ἀδιάφορον ἂν δαίμων ἀπαίσιος διέλυσε τὰ πατριωτικὰ ἡμῶν ὄνειρα, ἀδιάφορον ἂν ἡ Ἑλλάς ἐν ὑστέρῃ ἐτέθη μοίρα καὶ αὐτοῦ τοῦ μικροσκοπικοῦ Μαυροβουνίου. Δὲν πταίομεν ἡμεῖς εἰς τοῦτο. . . πταίει. . . ἡ τύχη!

Καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πολλὰ καὶ μεγάλα δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν παρὰ τοῦ Σεραπείου, ὦν μνεῖαν δὲν ποιῶμαι ἐνταῦθα, διότι οὐ τοῦ παρόντος χρόνου. Ταῦτα δύνανται οἱ πρακτικώτεροι καὶ σπουδαιότεροι νὰ διαγράψωσιν καὶ ἐν συνελεύσει νὰ συζητήσωσι καὶ ἀποφασίσωσιν. Ἐγὼ ἀφηρημένως μόνον ὑποδεικνύω ὅτι ὁ Σύλλογος ἡμῶν εἰς οὐκ ὀλίγα ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ καλὰ ἂν μετὰ προθυμίας καὶ αὐταπαρνήσεως ἡργαζόμεθα πάντες ἐν αὐτῷ, ἀντὶ νὰ περιτρώμεν εἰς ζυθοπωλεία καὶ καφφενεῖα, ἀντὶ νὰ συζητῶμεν περὶ ὄνου σικιᾶς καθ' ὁδὸν καὶ ἀντὶ νὰ νομίζωμεν ὅτι τὰ πάντα γνωρίζομεν, διότι ἡ τύχη ἠδῶκεσεν ὅπως ἀποκτήσωμεν ὀλίγα χρήματα δῶν δυνάμεθα νὰ ζῶμεν ἀνέτως.

Ἄλλως τε κύριοι, πάντες οἱ ἐν Αἰγύπτῳ παρεπιδημοῦντες ξένοι ἔχουσιν ἰδρύματα διάφορα, φιλανθρωπικά, φιλολογικά καὶ ἄλλου εἶδους. Δὲν εἶναι αἰσχος

ἡμεῖς οἱ ἐνταῦθα Ἕλληνες οἱ ἀποτελοῦντες τὴν πολυπληθεστέραν καὶ πλουσιωτέραν ἀποικίαν νὰ μὴ συντηρῶμεν ἕνα Σύλλογον, ἐνῶ ἰς ἄλλα μέρη Ἕλληνες ὑποδεέστεροι μετὰ ζήλου συντηροῦσι τοιοῦτον; Πρέπει λοιπὸν οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ἑλληνικὴ ἀποικία νὰ θῆ ἐαυτὴν ἐν ὑστέρᾳ μοίρᾳ πολίτην; ἢ πρέπει νὰ ἐξοδεύωμεν χρήματα πρὸς συντήρησιν λέσχης δῆθεν εὐρωπαϊκῆς, ἀλλὰ συντηρουμένης πρὸ πάντων δι' ἑλληνικῶν χρημάτων καὶ μὴ χρησιμεύουσας δι' οὐδένα φιλόφρονον ἢ ἀγαθοεργὸν σκοπὸν; Τοιαῦτα ἔξοδα εἰσὶν περιττά, ὡς περιττά καὶ ἀνωφελῆ τὰ καθ' ἑκάστην ἀνωφελῶς καταδανώμενα καὶ ὧν μνείαν παραλείπω νὰ κάμω ἐνταῦθα, διότι ἱκανὰ ἔλεξα καὶ ἄρχομαι φοβούμενος μὴ κατεχράσθην τῆς εὐγενοῦς ὑμῶν ὑπομονῆς. Ἄλλως κατόπιν τῶν προεκτεθέντων δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μακρυγορήσω πλείοτερον, οὐδὲ νὰ κεντήσω πλείοτερον τὴν ὑμετέραν φιλοτιμίαν, ὅπως πείσω ὑμᾶς ὅτι καλὸν καὶ σωτήριον εἶναι νὰ ὑποστηρίξωμεν καὶ προάξωμεν τὸ «Σεράπειον», ὅπως θερίσωμεν ἐν ἀποτέρῳ χρόνῳ ἀγλαοὺς καὶ ὠραίους καρπούς—διότι τὰ προλεχθέντα ἀρκοῦσι βεβαίως νὰ πείσωσι πάντα ἕκαστον ὅτι «οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ καὶ ζύθῳ δέον νὰ ζῆ ὁ ἄνθρωπος».

Πρὶν ἢ ὅμως κατέλθω τοῦ βήματος τούτου, κρίνω ἐπάνεγκες νὰ ἀπευθυνθῶ ἰδιαίτερος πρὸς ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ συνομήλικες, καὶ ἡ σεβαστὴ ταύτη ὁμήγουρις θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ ποιήσω τὴν παρέκβασιν ταύτην.

Ἀγαπητοὶ Ὀμήλικες!

Ἀνάγκη πᾶσα ἡμεῖς οἱ νεώτεροι νὰ ὑποστηρίξωμεν πρὸ πάντων τὸ σεπτὸν τοῦτο καθίδρυμα, διότι εἶναι καθίδρυμα τοῦ μέλλοντος καὶ τὸ μέλλον εἶναι ἀποκλειστικῶς ἡμῶν τῶν νεωτέρων.

Δυστυχῶς ὁ ζήλος τῆς ὑποστηρίξεως τῶν τοιοῦτου εἶδους καταστημάτων ἐκλείπει ἐνταῦθα, ἐνῶ ἀπανταχοῦ τοῦ λοιποῦ κόσμου τὰ τοιαῦτα ἰδρύματα προάγονται φυσικῶς καὶ ἀπροσκόπτως. Ἐδῶ ἀστράπτουσι μόνον καὶ σβέννυνται ταχέως, διότι ἐκλείπει παρ' ἡμῶν ὁ ζήλος, ὁ πόθος, ἡ ἀφοσίωσις. Καὶ ἐνῶ κατ' ἀρχὰς μετὰ προθυμίας ἐγκολπούμεθα τὰ τοιαῦτα ἔργα, δεικνύοντες πρόθεσιν ἀγαθὴν καὶ ἐμπειρία, αἴφνης κόρος καταλαμβάνει ἡμᾶς, καὶ πρὶν ἢ γευθῶμεν τὸν καρπὸν τοῦ δένδρου μας ἐκρίζοῦμεν αὐτὸ πρόρριζα ἢ τ' ἀφίνωμεν ἐξ ἀκηδείας ἀκαλλιέργητον καὶ οὕτως ἀποξηραίνεται καὶ φθίνει.

Ἄς συχνάζωμεν λοιπὸν εἰς τὸ Σεράπειον τακτικώτατα, ἄς συνασπισθῶμεν πάντες πρὸς προαγωγὴν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ Συλλόγου μας, καὶ οὕτως καὶ τὸ βαλάντιον ἡμῶν θὰ σώσωμεν ἀπὸ δαπάνης περιττᾶς εἰς ἄλλα οὐχὶ ἐπωφελῆ καταστήματα, καὶ πνευματικὴν τροφήν θὰ καρπωθῶμεν μεγάλην.

Τότε καὶ οἱ γεροντότεροι, οἱ προεξάρχοντες μάλιστα τῆς ἀποικίας μας, βλέποντες τὴν αὐταπάρησιν καὶ τὸν πρὸς τὰ καλὰ ζῆλον μας, οὐχὶ μόνον ἠθικῶς διὰ τῶν γνώσεών των καὶ τῆς μακρᾶς πείρας των θὰ μᾶς χειραγωγήσωσιν εἰς

τὴν ὁδὸν τῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως, ἀλλὰ καὶ ὑλικῶς θὰ συντρέξωσιν ἡμᾶς διότι ἡμεῖς οἱ νεώτεροι ἔχομεν ἀνάγκην καὶ ἀνάγκην ἀπόλυτον τῆς πείρας καὶ τῶν φώτων τῶν μεγαλητέρων μας, οἵτινες οὕτως δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ἡμῖν ὡς ἀξιομίμητα παραδείγματα.

Εἰς τὸ ἔργον λοιπὸν, φίλοι ὁμήλικες καὶ μὴ ἀποδειλιώμεν. Ἄρχῃ ἐστὶ τὸ ἡμῖν τοῦ παντός. Ἄς ἀρχίσωμεν καὶ οὕτως διανύομεν τὸ ἡμῖν τῆς πορείας μας. Τὸ λοιπὸν ἡμῖν θὰ διανύσωμεν ἀνετώτερον καὶ ἀνευ πολλοῦ κόπου. Prouvoir cet prouvoir εἶπε διάτρητός τις γάλλος συγγραφεὺς «Θέλω θὰ εἶπαι δύναμαι» ἃ; θελήσομεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς καὶ τότε θὰ δυνήσωμεν τὰ πάντα νὰ πράξωμεν.

Οὐδεὶς δύναται νὰ διαφιλονεικήσῃ διὰ τὴν Ἀλεξάνδρεια, ἢ μεγάλη αὐτὴ καὶ ἀλλογενῆ πόλιν στερεῖται πνευματικῶν κέντρων. Ἐὰν ὁ λεγόμενος εὐρωπαϊκὸς γοητεύῃ τοὺς πολλοὺς διὰ τῶν πολλῶν αὐτοῦ διὰ τὰς αἰσθητικὰς ἐπαγωγῶν μέσων, ὁ Ἕλλητισμὸς, ὁ πολυπαθὴς καὶ καρτερικὸς οὗτος ὀργανισμὸς διὰ τῶν ἐλευθέρων αὐτοῦ ἠθῶν, εὐγενῶν ἰδιοτήτων, καὶ πρὸς ἀνάπλασιν καὶ ἀναβίωσιν αὐτοῦ τάσεων, ἀφίλει νὰ συγκρατῇ τοὺς Ἕλληνας ἐντὸς ἐθνικοῦ κύκλου ἢ κέντρου, ὅπως πραγματοποιήσῃ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ἀνοικτῷ σήμερον τοῖς πᾶσι σταδίῳ τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἀληθοῦς, ἐξ οὗ καὶ μόνου προέρχεται ἡ ἀνάστασις τῶν ἐθνῶν καὶ ἡ εὐμερῖα τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ Σύλλογοι ἄλλως, οἱ ἄλλοτε λεγόμενοι «Φιλικὴ ἑταιρεία» οἱ συντελέσαντες ὡς προεῖπον εἰς τὴν ζωοπύρωσιν τοῦ

φρονήματος καὶ τὴν ἀναβίωσιν τοῦ ἡμετέρου γένους εἰσὶν, ἀγαπητοὶ, τὸ μόνον μέσον τὸ δυνάμενον σήμερον νὰ συντελέσῃ ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν ἐνώσιν τοῦ πνευμάτων τῶν μακρὰν τῆς πατρίδος παρεπιδημούντων Ἑλλήνων πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐθνικῆς δυνάμεως καὶ τιμὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος. Ἄλλ' ὡς μὴ ὀφείλεν ἀντὶ Συλλόγων συσταίνονται πανταχοῦ ἰδιαίτερα σωματεῖα ἑλληνικά, τεμάχια μερικὰ καὶ αὐτοτελῆ ἀποσπώμενα ἐκ τῆς ὀλομελείας τοῦ ἔθνους, κέντρα σαλευόμενα, ἀνευ ἐθνικῆς χροιάς; καὶ δυνάμεως ἀποστεροῦντα οὕτως τὴν πατρίδα χειρῶν, δυνάμεων καὶ πλοῦτος. Βεβαίως ὁ Ἕλληνας δὲν λησμονεῖ τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἀλλὰ κέντρον πρέπει νὰ ἔχη τὸν πατριωτισμὸν του καὶ σκοπὸν τὴν Ἑλλάδα τῆς ὁποίας τὸ μεγαλεῖον δὲ στηρίζεται εἰς τὸν χρηματισμὸν τῶν τέκνων αὐτῆς, οὐδ' εἰς τὸν βίβλιν πλουτισμὸν τῶν ὀλίγων, ἀλλ' εἰς τὴν ἐν ταῖς καρδίαις πάντων ζωηρὰν διατήρησιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος.

Διὰ τοῦτο, ἀγαπητοὶ, οἱ εὐσταλεῖς ἑλληνικοὶ Σύλλογοι ἠδύνατο νὰ συμπληρώσωσι τὴν ἀνάγκην τῆς πνευματικῆς ἐνώσεως τῶν πανταχοῦ τῆς γῆς διεσπαρμένων Ἑλλήνων πρὸς τε τὸ κοινὸν καὶ τὸ μερικὸν συμφέρον. Εἶναι ἀπάτη καὶ ἀπάτη δεινὴ νὰ νομίζῃ τις ὅτι δύναται νὰ τύχῃ ἀτομικῆς ἀξίας καὶ ἀληθοῦς εὐημερίας διὰ τῆς παρὰ τοῖς ἀλλογενέσι παρασιτίας. Ἡ ἀτομικὴ ὑπερηφάνεια ἐνὸς ἑκάστου ἀπορρέει καὶ πρέπει νὰ ἀπορρέῃ ἐκ τοῦ ἐθνισμοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐθνισμὸς οἷος ὁ ἑλληνικὸς εἶναι πανταχοῦ καὶ πάν-

τοτέ ἄξιος τιμῆς, διότι εἰμίησε καὶ ἐδόξασεν αὐτὸν ἔθνος εὐγενές, τὸ ἀρχαῖον λέγω ἑλληνικὸν ἔθνος, οὗ τὰ προσόντα ὑπῆρξαν μέχρι σήμερον ἀπαράμιλλα καὶ οἱ ἀρεταὶ θὰ ὑπάρχωσι μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος ὡς ὀδῖος τύπος διὰ τὰ ἔθνη ἅπερ θέλουσιν ἐν τῷ βίῳ εὐγενῶς νὰ ζήσωσιν.

Ἐάν ἡ Ἑλλάς, ἀφανῆς καὶ πενομένη, ὑπὸ βαρέως δὲ ζυγοῦ καὶ ἐπὶ αἰῶνας καταπεπονημένη ἀνέστη πλήρης ζωῆς καὶ πυρός, καὶ ἡγωνίσθη ἐπιτυχῶς διὰ μόνου τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας αὐτῆς ἀγῶνος, ἐπιτελέσασα τὰ ἐ-

πιφανέστερα τοῦ ἡρωϊμοῦ κατορθώματα τοῦ παρόντος αἰῶνος, — τί δύναται νὰ πράξῃ σήμερον καταλογιζομένη καὶ αὐτῇ μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν διὰ τῆς μεγάλης αὐτῆς προόδου εἰς τὰ γράμματα, τὰς ἐπιστήμας, καὶ τοὺς ἐλευθέρους αὐτῆς κοινωνικοὺς θεσμοὺς, εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πολιτισμόν; Τί δύναται ἐρωτῶ νὰ πράξῃ; δύναται εἰ μὴ τι ἄλλο, ὁμοιοῦντων καὶ εὐφρονούντων τῶν τέκνων τῆς, ν' ἀνακτήσῃ τὰ μέρη αὐτῆς καὶ νὰ βιδίσῃ ἐπιτυχῶς πρὸς τὴν ἀρχαίαν εὐκλειάν τῆς.

